Stockholms läns sjukvårdsområde
Närsjukvårdsdirektören

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2024-11-13

SLSO 2024-2991
RS 2023-1082

Yttrande över Remiss gällande Klimathandlingsplan för Region Stockholms verksamheter

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har av Rotel II getts möjlighet att avge yttrande över Remiss gällande Klimathandlingsplan för Region Stockholms verksamheter.

Ärendet

Region Stockholm ska vara klimatneutralt till år 2035 och leva upp till Parisavtalets målsättningar. Det är ett mål som är beslutat av regionfullmäktige och som gäller alla Region Stockholms verksamheter. Regionfullmäktige gav i Budget 2023 (RS 2022-0123) regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en koldioxidbudget för Region Stockholms egna verksamheter. Koldioxidbudgeten visar att Region Stockholm behöver hålla en genomsnittlig minskningstakt på åtta procent årligen för att nå utsläppsmålet.

För att tydliggöra vägen framåt mot målet gav regionfullmäktige i Budget 2024 (RS 2023-0160) regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en intern klimathandlingsplan med förslag på åtgärder och prioriteringar, med koldioxidbudgeten som utgångspunkt. Enligt uppdraget ska regionstyrelsen ta fram förslag på principer för hantering, styrning och redovisning av koldioxidbudget och klimathandlingsplan. Båda delarna ska utarbetas verksamhetsnära och i tät samverkan med Region Stockholms nämnder och bolag.

Klimathandlingsplanen ska vara en del av Region Stockholms samlade hållbarhetsstyrning. Hållbarhetsstyrningen består av hållbarhetsmål i budget, hållbarhetspolicy, hållbarhetsstrategi och riktlinje för hållbarhet och vid behov andra styrande eller stödjande dokument.

Klimathandlingsplanen föreslås vara ett kompletterande styrande och stödjande dokument till den samlade hållbarhetsstyrningen. Med syfte att vägleda och stödja nämnder och bolag i deras arbete med att nå utsläppsmålet i budget samt viljeriktningen och ambitionerna i hållbarhetspolicyn, hållbarhetsstrategin och riktlinjen för hållbarhet.

Klimathandlingsplanen är framtagen i syfte att nå klimatneutralitet 2035. För att klimathandlingsplanen ska vara relevant under hela tidsperioden föreslår regionledningskontoret att den revideras vid behov.
Arbetet med åtgärdsområdena ska vara en del av ordinarie planerings- och uppföljningsprocess och ansvaret för att planera, genomföra och följa upp arbetet ligger hos respektive nämnd och bolag. Nämnder och bolag kommer årligen, i regionstyrelsens anvisningar för budgetunderlag, verksamhetsplaner och uppföljning, att ombes beskriva förutsättningarna för och konsekvenserna av arbetet, planerade åtgärder respektive genomförda åtgärder i enlighet med klimathandlingsplanen.

Om det bedöms nödvändigt kan regionfullmäktige i budget ge en nämnd eller ett bolag i uppdrag att genomföra en specifik åtgärd, enskilt eller i samverkan. Utgångspunkten är dock att nämnderna och bolagen själva

avgör vilka åtgärder som ska prioriteras för att nå målet om klimatneutralitet 2035 och hur de ska genomföras, mot bakgrund av sin mer detaljerade kunskap om verksamhetens förutsättningar och nödvändiga hänsynstaganden. Detta i syfte att uppnå en effektiv styrning och minimera riskerna för verksamheten.

För att lyckas med omställningen kommer det att krävas förändringar i arbetssätt i hela organisationen och på alla nivåer, liksom ett fortsatt samarbete inom Region Stockholm. För att lyckas kommer det också att krävas ett aktivt samarbete med länets kommuner och andra aktörer.

Ekonomiska konsekvenser
Arbetet med att nå målet om klimatneutralitet, i enlighet med den klimathandlingsplan som föreslås, kommer initialt medföra kostnader och investeringsutgifter men kan också medföra positiva ekonomiska effekter, inte minst på sikt. Hur stora kostnaderna, utgifterna och de positiva effekterna blir beror på vilka åtgärder som genomförs, och hur. Åtgärdsarbetet behöver planeras och genomföras i den takt som de ekonomiska förutsättningarna tillåter, för respektive nämnd och bolag liksom för Region Stockholm som helhet. Om det bedöms nödvändigt kan regionfullmäktige i samband med budget ge en nämnd eller ett bolag i uppdrag att genomföra en specifik åtgärd, enskilt eller i samverkan, vilket förutsätter att det finns ekonomiskt utrymme inom verksamheten i fråga, alternativt särskilt tillskjutna medel.

Förvaltningens motivering och yttrande
I Klimathandlingsplanens inledning anges att den inte ska innebära merkostnader och allt utvecklingsarbete ska rymmas i nämnder och bolags budget. Samtidigt återfinns senare i dokumentet vid ett antal tillfällen en ambition att genomföra åtgärder som är förknippade med kostnader och en uppföljning med förväntningar på redovisningar av åtgärder som visar progression.

Klimathandlingsplanen ger i dessa delar motstridiga signaler.

Regionledningskontoret har gjort ett förtjänstfullt arbete med att avgränsa handlingsplanen till ett antal åtgärdsområden. Förvaltningen efterlyser dock tydliga förslag på konkreta åtgärder för de åtgärdsområden som beskrivs. Ett flertal förslag på lösningar är i själva verket beskrivningar av lösningsområden. Vilka åtgärder som faktiskt behöver genomföras eller vem som bör ha ansvaret (respektive bolag/nämnd eller en regiongemensam funktion) adresseras alltför sällan. I det ljuset kan den tidigare miljöhandlingsplanen vara en inspirationskälla.

I klimathandlingsplanen beskrivs vid ett antal tillfällen ambitioner för diverse områden där ansvarsfrågan behöver förtydligas. Det gäller bland annat *att fysiska och digitala system behövs för att möjliggöra återanvändning av utrustning och produkter* samt *för att driva på marknaden mot resurseffektiva produktionsprocesser, ökad robusthet och minskad klimatpåverkan krävs väl utformade och effektiva hållbarhetskrav i upphandlingar och systematisk uppföljning av ställda*

krav (s 5), *en ökad intern samordning för att möjliggöra en koncernövergripande övergång till cirkulära produktflöden* (s. 12), *verksamhetsnära kartläggningar, innovationsprojekt, samverkan och fortbildning för att främja nya arbetssätt* (s. 11) och att *skapa vårdmiljöer som både främjar hälsa och minskar klimatutsläppen* (s.11).

Förvaltningen anser att RLK bör ta ett samordningsansvar kring dessa frågor.

Om frågan om kravställan och uppföljning vid upphandling vill nämnden betona att förvaltningen genomför ett stort antal upphandlingar varje år. Klimathandlingsplanens ambitioner kommer att kräva ett åtminstone dubblerat behov av resurser och fältkompetens. I dag har SLSO inte dessa resurser och bedömer därutöver att dessa resurser borde placeras centralt inom Region Stockholm för en effektiv och hållbar samordning.

Avseende området mobilitet beskrivs det i klimathandlingsplanen en ambition att införa en regionövergripande funktion för anskaffning av personbilar. Nämnden har redan idag ett kategoriansvar för fordon och är en naturlig aktör för utveckling av området och skulle ställa sig positiv till ett eventuellt ökat åtagande.

Nämnden delar klimathandlingsplanens ambition att elektrifiering av fordonsflottan är en angelägen fråga att arbeta vidare med. Nämnden vill därför erinra om att förvaltningens rådighet över ladd-infrastruktur är begränsad. Nämndens verksamhet bedrivs i lokaler som i stor utsträckning ägs av privata hyresvärdar vilket påverkar möjligheterna att säkerställa ladd-kapacitet.

För åtgärdsområde hälso- och sjukvård saknar förvaltningen i klimathandlingsplanen en redovisning av det faktaunderlag som legat till grund för den analys och de slutsatser som presenteras.

Förslag till beslut
Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att avge yttrande över Remiss gällande Klimathandlingsplan för Region Stockholms verksamheter enligt tjänsteutlåtandet.

Maria Ohlson Andersson
Närsjukvårdsdirektör

Annika Jerhamre
Kansli- och hållbarhetschef